Poštnina plačana v gotovini. Posamezna številka 1·25 Din.

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO POKRAJINSKE ORGANIZACIJE SSJ ZA SLOVENIJO

Izhaja vsako sredo in soboto.
Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta 5.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5.
Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.
Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.
Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socijalne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1·— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1·— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2·25 D. Pri večjem številu objav popust.

Št. 148. V Mariboru, sreda 29. septembra 1926. Leto I.

Naprej!

Na konferenci skandinavskih strokovnih organizacij, ki se je vršila pred 25. leti in katere so se udeležili tudi zastopniki nemških, belgijskih in angleških strok. organizacij, je bil položen temelj ustanovitvi Internacionale vseh razrednih strokovnih organizacij na svetu. Novoustanovljena strokovna Internacionala je štela začetkoma 2,300.000 članov, število priključenih članov je pa naraščalo od leta do leta; kmalu je strokovna Internacionala štela 7,12 in tik pred vojno že 17 milijonov, torej ogromno armado organiziranih in disciplinirani razredno zavednih delavcev, ki so v ogromnih, vedno čestejših borbah naskakovali kapitalizem, slabili njegovo premoč, rušili njegove privilegije. Po vojni bi bila strokovna Internacionala na svoji itak veliki moči še ogromno pridobila, ako bi ne bil politični razkol med delavci na eni strani ter kruta reakcija v nekaterih državah (samo v Italiji je odpadlo vsled fašistovskega pritiska okolu 2 milijona članov, mnogo tudi na Ogrskem in drugod) na drugi trenutno zadržal nadaljno naraščanje članstva. Vendar se je pa medtem razkol v delavskih vrstah že močno omejil, v delavskih strokovnih organizacijah skoro že docela odpravil — strokovna Internacionala je sedaj spet na potu naglega, še krepkejšega razmaha. Svojo 25letnico praznuje pod najugodnejšimi perspektivami za bodočnost.

Ta jubilej je posebno velike važnosti za ves mednarodni proletariat, torej tudi za naše strokovno i politično organizirano delavstvo, ki se je vedno smatralo za del te ogromne vsesplošne Internacionale. Saj se tudi v Sloveniji sami kažejo razveseljivi znaki podviga v vseh strokovnih organizacijah, v katerih se je delavstvo po dolgi, težki dobi razkola zopet združilo in prešlo znova soglasno na delo za svoje strokovne organizacije. Baš te dni praznuje obenem to delavstvo svojo prvo obletnico strokovnega zedinjenja, ki kaže že sedaj vidne uspehe. Naravno tedaj, da si tudi naše delavstvo želi proslaviti ti dve značilni obletnici; proslaviti na dostojen, vreden in koristen način, ki bo pomagal dvigniti še bolj razredno moč našega delavstva. Oba jubileja se bosta proslavila tekom posebnega agitacijskega tedna, ki bo trajal od 10. do 17. oktobra, in ki se bo vršil širom cele Slovenije. Na teh strokovnih taborih se bo povdarjala misel razredne strokovne Internacionale, pomen in koristi enotnega dela v enotnih organizacijah, potreba intenzivne borbe ogrožene delavske pravice — potreba obenem, da se privede v organizacije poslednjega delavca, da bo njegova strokovna armada tudi sposobna, voditi z uspehom vse najtežje borbe tega najtežjega časa.

Zgodovina strokovne Internacionale je zgodovina 25letnih borb za socialno politične pridobitve delavstva, za uzakonjenje 8urnega delovnika, za boljše plače, za zaščito delavstva na vseh poljih in vseh pogledih; socialno politična zakonodaja, kolektivna pogodba, vse moderno pojmovanje delovnih odnošajev — vse to se je sprožilo, izvojevalo, dogradilo najprej v strokovnih organizacijah. Temelj delavskega pokreta, njegova zmaga in bodočnost so te organizacije, nje moramo najbolj čuvati in izpopolnjevati. Čim močnejša je strokovna Internacionala, tem močnejše je vse proletarsko gibanje.

Ti dve obletnici so zato tudi za nas ogromnega pomena in mi le želimo, da bi ta proslava rodila največji uspeh. Naprej!

Živela strok. Internacionala!

Živela delavska strokovna enotnost!

Iv. Favai.

O demokraciji in krizi parlamentarizma.

Da dandanašnja demokracija in z njo meščanski parlamentarizem preživlja akutno krizo, o tem nam svedoči na eni strani očitna diktatura v državah, kakor n. pr. v Rusiji, Italiji, Španiji, na drugi strani, in to morda še bolj, nezmožnost in nedelavnost premnogih evropskih parlamentov. Da naš parlament prvači med drugimi, je jasno, a ne gre nam toliko za našega, nego za splošni pojav krize i v demokraciji i v parlamentih, kjer se kriza meščanske laži-demokraciji jasno očituje.

Da to jasneje pokažem, hočem v sledečih razmotrivanjih v ekscerptu podati glavne misli raznih znanstvenikov in politikov, kakor jih je pred meseci prinesla »Prager Presse« in ki so izšli v posebni knjigi pod naslovom »Demokratie u. Parlamentarismus«; ihre Schwierigkeiten u. ihre Lösung. Prag 1926. Orbis Verlag.

V prvem članku piše Alphonse Aulard (beri Olard), profesor pariške univerze o krizi parlamentarizma na Francoskem in pravi med drugim: »Ne da se dvomiti, da v Franciji obstoja kriza parlamentarizma in demokracije, resna kriza, ki pa bo nehala biti nevarna tistega dne, ko bo francoski narod polno ž njo obračunal.

In v tej smeri delajo zlasti republikanci levice, ki računajo z eno najmogočnejših organizacij, t. j. z »Ligo za človeške in državljanske pravice.« Ta liga je pred nedavnim izdala proglas, v katerem pravi: »Izhajajoč iz pomisleka, da reakcionarna zarota v obliki fašizma grozi demokratični republiki in da bi, ako se ta zarota posreči, prenehale te človeške pravice, ravnotako v Franciji, kakor so v Italiji, poziva (liga) vse sekcije in pristaše, da naj skrbno bdijo nad državo.

Treba je s pritiskom in gibanjem javnega mnenja **izvesti v demokratičnem smislu delno revizijo ustave.**

Neizmerne pravice senata, pravice, kakor jih nima nobena druga gosposka zbornica (Oberhaus) v Evropi, se morajo zmanjšati, zakonodajni veto (prepoved) senata, ki znači danes absolutni veto, se mora spremeniti v zavlačilni veto. Tudi zakonodajno delo v parlamentu se ne sme več ovirati s počasnostjo ali hlastanjem in neredom.

Stranke levice v parlamentu (vodja Herriot) se morajo po volji skupnosti strniti v skupno akcijo.

Vidimo torej, da ta liga glavno krivdo v Francoski krizi pripisuje premoči senata. — Nato razjasnjuje Aulard, da se v Franciji izza revizije francoske ustave iz leta 1875. ni še nikdar zahtevala nova revizija, razen od konservativcev, ki pa so hoteli ojačati upliv predsednika republike. Jasno je, da so levičarski republikanci odločno proti taki reviziji, nego oni zahtevajo zmanjšanja senatovih pravic. Ta senat je namreč strmoglavil levičarski kartel (izvoljen leta 1924), ker je ta senat odločno antisocialističen. Od tedaj obstoja večna ministrska kriza.

Predloge oziroma sklepi, ki jih parlament sprejme, senat vedno lahko zavrže, on lahko celo predsedniku republike naloži, da razpusti parlament, dočim senata ni mogoče razpustiti.

Ustava pa v slučaju konfliktov ne nudi rešitve, kajti razpustitev parlamenta in nove volitve ne dajo nobene odrešitve, dokler je senat tako nedotakljiv. Da je tako stanje nevzdržno, je vsem levičarjem jasno. Ker pa se mora revizija ustave skleniti zopet le s privoljenjem senata, ki je seveda proti temu, da se njegova prava skratijo, se s tem ustvarja revolucionarna situacija, ki ne prinese mirne rešitve, ako se sam senat ne vda k popuščanju. Levičarji v svoji propagandi zlasti kažejo na pametno ureditev čehoslovaške ustave, ki je ravno vsled napak francoske ustave omejila prava senata in oskrbela praktične poti, da se vsak konflikt med obema zbornicama ukloni ali odpravi. — Aulard spominja, da je francoski senat bil leta 1875. baš od reakcionarne narodne skupščine zato ustvarjen, da se postavi protiutež proti demokraciji.

Danes se kažejo posledice tega v tem, da levičarji, zlasti socialisti, ki imajo v parlamentu premoč, v senatu skoro nimajo nobenega zastopstva, kar pa sledi iz sedanjega volilnega reda za senat.

Pa tudi če bi bil senat izvoljen po volilnem redu kakor parlament, bi bil njegov duh drugačen, kakor v parlamentu; že radi pravic (prerogativ), ki jih ima in katerih se krčevito drži. To se je pokazalo že za časa francoske revolucije, ko so med svetom (sovjet) starih in »svetom petstotih« nastali veliki konflikti.

Zato torej francoski levičarji zahtevajo spremembo ustave, močno omejitev senatovih pravic in propagirajo, da parlament daje smer v splošni politiki.

Ravnotako pa zahtevajo reformo v delovanju parlamenta, ki deluje prepočasno ali pa tudi prehitro, če n. pr. v eni noči glasuje in odločuje o važnih finančnih predlogih. — Predolge debate, preveč govornikov, ki jih nihče ne posluša, so znak današnjega parlamentarizma. Da temu ni bilo vedno tako, dokazuje narodni konvent izza leta 1793. in v drugem letu revolucije, kjer se je malo debatiralo, a zato tembolj trajno in točno delalo v parlamentnih odsekih. Celo tako važen zakon kakor oni od 17. junija 1793., s katerim so se fevdalne pravice radikalno odpravile, je bil sprejet od konventa brez debate.

Bilo bi treba, neparlamentarne kompetence obligatorno vprašati za svet kadar se pripravljajo zakoni tehničnega značaja. Tako bi bil po mnenju Aularda zakon o osemurnem delu boljši, ako bi bili preje pritegnili k posvetovanju Splošno strokovno zvezo (Francije).

V celoti obstoja v Franciji občutek, da dandanašnji parlamentarni režim ne odgovarja željam demokracije in gospodarskim zahtevam moderne družbe, da ga je torej treba modernizirati in prilagoditi demokraciji.

Razen komunistov in okoli Action francaise zbranih novo-rojalistov nihče ne želi odprave parlamenta, pač pa želijo njegovo izboljšanje.

Aulard sklepajoč svoj članek meni, da je kriza demokracije v Franciji bolj kriza porastka, kakor pa kriza propadanja. Treba je le, da izobražena elita prevzame smer tega gibanja, da jo pospešuje in vodi in da se požuri. Treba je fašizmu, ki brez škruplov stremi po diktaturi, izpodbiti ne samo njegove pretveze in priličnosti, temveč tudi njegove globje vzroke.

V sledečem članku knjige se bavi s tem vprašanjem profesor pravne fakultete v Parizu g. Jos. Barthelemy. Uvodoma meni, da je sicer francoski narod navidezno sit in utrujen parlamentarizma, da pa ni njegovo nasprotovanje preglobokо in ne preveč splošno. Ljudstvo svoje poslance vendarle ljubi. Parlamentarizem je zasovražen le v intelektualnih slojih pariškega miljeja in v srednji buržuaziji. — Gotovo, da je francoski parlamentarizem še daleč od popolnosti, vendar se pokaže prava slika stanja šele tedaj, če parlamentarizem primerjamo n. pr. z diktaturo v Italiji.

Barthelemy smatra, da italijansko ljudstvo z daleka n i politično tako zrelo kot n. pr. francosko, vsled česar bi v Franciji vsaka diktatura že ob rojstvu propadla.

Barthelemy vidi preje ko v fašistični diktaturi nevarnost v socialistični ali komunistični diktaturi, ki pa po njegovem mnenju tudi ne bi trajala več ko en dan. Od stvarnih vzrokov francoske krize navaja, današnjo finančno krizo, ki kot stvaren faktor sam po sebi tvori največje težkoče in s tem povzroča krizo parlamentarizma. Najbolj pa otežkočujejo krizo grupe političnih kartelov (gospodarskih skupin!), ki dostikrat zahtevajo odstranitev zmožnih ljudi, če so iz drugega kartela. (Krize ministrstev). Vsled tega vidi v tem mesto pravega parlamentarizma, samo nekak zakoten parlament kartelov.

Barthelemy misli, da če bi poslanci smeli tajno (pred svojo stranko) glasovati za ta ali oni načrt, ali če bi smeli biti samo enkrat voljeni, bi bila stvar takoj drugačna. Tako pač misli. Vsled tega, četudi socialistični stranki, priznava marsikatero vrlino, jo vendar smatra kot glavno (!) oviro rednemu delu v parlamentu, zlasti če social. stranka zahteva, kakor se je že večkrat zgodilo, da se ne sodeluje v vladi, češ, da ne sme podpirati nobenega popularnega predloga. Francoski radikalci pa spet mislijo, da se morajo ženirati socialistov. Ta profesor pač ne vidi dovolj jasno, da stranke zastopajo različne razredne interese, ki pa jih menda on ne priznava. Zato misli, da je treba z režimom strank prenehati vsaj v časih velikih kriz. — Kako si to zamišlja pa ne pove.

— — —

ZOBOZDRAVNIK
DR. MED. HERMAN SEDAJ
bivši asistent na vseučiliščni zobni kliniki v Gradcu se je naselil v Mariboru kot kompanjon dr. Lambrinus-a in ordinira v njegovih ordinacijskih prostorih v
Gosposki ul. 2/II, od 8—12 in od 14—17 ur.

Nova politika sovjetske vlade.

Med voditelji komunistične stranke se je že precej časa bil hud boj. Ta ni pomenil, da grozi stranki razkol, kajti boj se ni vršil za kake temeljne principe, temveč le glede korakov, ki bi se naj podvzeli glede nekaterih perečih vprašanj. Ena skupina se je potegovala za zmerno politiko, dočim je bila druga za bolj bojevit nastop. Zmagali so zmernejši in sedaj so na krmilu sovjetske Rusije Stalin, Rykov in Kvibešev. V opoziciji pa so Zinovjev, Laševič in Kamenev.

Sovjetska administracija, kateri stojijo na čelu gori imenovani trije možje, je v posebnem proglasu natančno očrtala svojo politiko. Ta proglas je tako značilen in velepomemben.

Takoj v uvodu proglasa se povdarja, da sedanja ekonomska akcija ni samo začasna, temveč, da tvori bistveno podlago politike komunistične stranke in sovjetske vlade. Potom štedenja namreč upa vlada rešiti najbolj pereči notranji problem: industrijalizacijo dežele.

Proglas pravi nadalje, da se industrija sama iz svojih virov ne more tako naglo razvijati, kakor bi bilo potrebno. Dobiti mora pogon iz drugih virov. Toda radi sedanjega dragega birokratičnega administracijskega apa rata ni mogoče dobiti za industrijo potrebne finančne pomoči. Potrebno je torej zmanjšati, poenostaviti ali poceniti administrativni aparat, da se tako lahko milijone rubljev obrne za industrijalizacijo.

Problem industrijalizacije se da rešiti na dva načina. Prvi je: oguliti kmete do kože, izmozgati iz njih vse, kar se da, ter to porabiti za industrijo. Nekateri komunisti zagovarjajo ta način. (To so opozicionalci.) Toda vlada se ne more in noče odločiti za ta korak, kajti to bi pomenilo razkol med kmetskim ljudstvom in delavstvom, rodilo bi nepotrebno sovraštvo in koncem koncev škodovalo ne samo kmetom, temveč tudi delavcem samim.

Drugi način je boljši in laže izvedljiv. To je, kar najbolj zmanjšati stroške administracije. Sovjetski ekonomični in administracijski sistem porabi letno dve milijardi rubljev. Vlada je odločena, znižati te izdatke za 300 ali 400 milijonov rubljev letno.

Proglas pravi, da bo vlada takoj začela izvajati svoj program štedenja.

Balkanski Locarno.

V Ženevi so morali na vsak način eksponenti velesil povedati zastopnikom balkanskih držav, da jim dosedanja medsebojna politika in diplomacija balkanskih držav in državic ne gre kaj dosti v slast in da je skrajni čas, da prenehajo s starimi običaji. To so jim morali povedati precej kategorično, kajti sicer bi ne mogli razumeti, da se sedaj forsira politika sporazuma na Balkanu baš od one strani, ki je doslej delala na vso moč proti takemu sporazumu. Mislimo namreč na Bolgarsko, katere zunanji minister Burow je še te dni izjavil dopisniku »Neue Freie Presse«, da si Bolgarija absolutno želi sporazuma z ostalimi balkanskimi državami, da je ona sploh od nekdaj . . . pacifistična in da je balkanski Locarno nujno potreben. Izjavam diplomatov ne verjamemo dosti, zlasti ne bolgarskih in balkanskih, vendar pa vidimo raje, da govore ti diplomati o politiki sporazuma, kakor pa o revanšah in demaršah. Tudi to je korak naprej.

Zaključitev zasedanja Zveze narodov.

Sedmo zasedanje Zveze narodov je zaključil predsednik Ninčić s slavnostnim govorom, v katerem je še enkrat hvalil delo zasedanja ter sporazum z Nemčijo in sploh Locarnsko politiko pomirjenih evropskih držav. Omenil je tudi veliko *mednarodno gospodarsko konferenco,* ki jo bo Zveza organizirala in sklicala ter *razorožitveno konferenco,* za katero se Zveza še posebno zanima . . . Tudi tem njegovim besedam so navzoči zastopniki . . . razoroženih držav Anglije, Francije, Japonske, Italije itd. itd. vneto in . . . iskreno ploskali. Ne tajimo, da je bil sprejem Nemčije v Zvezo narodov politično hvalevredna in za sporazum med narodi dobro obetajoča poteza, priznavamo tudi prav radi, da bi moral tej locarnski politiki sporazuma, logično slediti tudi vsesplošna razorožitev. — Toda če vpoštevamo, kako se ta razorožitev praktično izvaja, moramo reči, da gledamo na uspeh te konference zaenkrat še s precejšnjo skepso.

Najemniki, na plan!

Namera, da bi se zakon o zaščiti najemnikov ukinil, je opravičeno hudo razburila vse najemnike v državi. Saj grozi s tem neimovitim slojem prava katastrofa. Zagrebški najemniki so že sklicali velik javni protestni shod, na katerem so ogorčeno protestirali proti vladni nameri, da bi prepustila hišnim posestnikom proste roke. Že sedaj je število stanovanjskih odpovedi s strani hišnih posestnikov silno veliko in še narašča; v slučaju ukinitve zaščitnega zakona bi pa bile deložacije vsak dan številnejše. Tudi najemnina bi se tako povišala, da bi jo delovni sloji, ki žive le od svoje mezde, nikakor ne zmogli. Nujno potrebna je splošna obrambna akcija vseh prizadetih. Naše strokovne organizacije so že organizirale obsežno protestno akcijo; tej akciji naj se složno pridružijo vsi, ki nočejo v bližnjem času poginiti s svojo družino vred na cesti.

Calles zmaguje.

Mehikanski parlament je z ogromno večino glasov odbil peticijo cerkvenih krogov v svrho ukinitve ustavne določbe o razlastitvi cerkvene zemljiške posesti in njene razdelitve med kmeti. S tem glasovanjem je bila izrečena ponovna sijajna zaupnica predsedniku mehiške republike in njegovi delavski vladi, ki hoče rešiti mehiškega delavca in kmeta tuje velekapitalistične eksploatacije ter izkoriščanja po domači cerkveni plutokraciji. Položaj Callesa in njegove vlade je sedaj v vsakem pogledu trd in siguren. Delavska in kmečka politika Callesove vlade se bo dosledno in energično nadaljevala.

Državna konferenca angleških rudarskih delegatov.

Izvrševalni odbor angleških rudarjev je sklenil sklicati takoj državno konferenco vseh angleških rudarskih delegatov, da se prouči položaj in ukrene potrebno v pogledu nadaljevanja ali prekinitve rudarske stavke.

Pred sporazumom med Litvo in Rusijo.

Litvinski ministrski predsednik in zunanji minister bo prihodnje dni odpotoval v Moskvo v svrho sklenitve posebnega sporazuma med Litvinsko in Rusijo.

— — —

Velika polomija radićevcev!

V soboto so priredili mariborski radićevci v Studencih v gostilni »Triglav« svoj »delavski shod«, kamor so vabili z rdečimi lepaki studenške železničarje. Na shod so prišli iz Maribora dr. Novačan, dr. Rosina, Bende in pa gerent okrajnega zastopa g. Lipovšek. Studenško delavstvo je pa takih obiskov sito in je sklenilo Radićevim agentom za vselej ogreniti te obiske ter povabilo na shod socialistične govornike, ki naj navijejo radićevcem njihova ušesa. Dvorano v gostilni so napolnili sami socialisti. Radićevih pristašev je bilo z govorniki vred 8 ali 9. Popolnoma konsternirani so se vdali svoji usodi in mirno so poslušali pikre medklice navzočih delavcev. Na priporočilo s. Ošlaka je delavstvo pustilo govoriti dr. Novačana in Lipovška, dočim je g. Bende kot prvi govornik moral utihniti. Shodu je predsedoval radićevec Luc, ki je pa s svojimi nastopi izzval obila smeha. Za temi tremi govorniki so se priglasili k besedi ss. Čanžek, Ošlak in Eržen. Ko je s. Čanžek izgovoril in bil od navzočih navdušeno aklamiran, tedaj so radićevci opazili vso svojo polomijo in lotil se jih je strah pred govori ss. Ošlaka in Eržena. Začeli so se pogajati, da naj se govorniki menjajo, tako da bi moral govoriti za Čanžekom zopet radićevec in ne s. Ošlak. To je med navzočimi izzvalo silen odpor in v dvorani je nastal silen trušč in krik, da mora govoriti s. Ošlak. Radićevci so jo iz strahu že skoro popihali in le s težavo so jih naši govorniki pridržali nazaj. S. Ošlak je nato ž njimi pošteno obračunal in zlasti je opombe vreden medklic dr. Novačana, *da so imeli Radićevi poslanci prav, ker so glasovali za 3 in pol milijardni vojaški proračun.* Vsa jeza razočaranega studenškega delavstva je prišla na shodu do izraza in gotovo je, da je to bil zadnji radićevski shod v Studencih. Po shodu so se delavci navdušeni vračali domov, prepevajoč »Internacionalo«. Slišali so se tudi glasni klici: »Doli Radić! Naj živi socializem!«

Jack London:

Železna peta.

68

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Izbruhnil je peklenski vrišč. Predsednik kliče k besedi in gleda s pričakovanjem v družo častnikov, stoječih med vrati. Slišijo se klici »upor« in nek velik, okrogel, žogi podoben newyorški poslanec zatuli nad Ernstom, da je »anarhist«.

Ali Ernst se zato ni zmenil. Vsaka mišica je delovala v njem in obraz mu je bil, kakor obraz boreče se zveri. In vendar je ostal hladen in miren.

»Ne pozabite,« je rekel z glasom, ki je prekričal krik v dvorani, »ako boste sedaj pokazali sočutje do proletarijata, bodo ti nekega dne imeli sočutje tudi z vami.«

Kriki »upornik« in »anarhist« se podvoje.

»Vem, da ne boste glasovali za predlog,« je nadaljeval Ernst. »Vaši gospodje so vam ukazali, da glasujete proti. In vi mi pravite anarhist! Vi, ki ste uničili ljudsko vlado, in sedite brez sramu na javnih mestih, mi pravite anarhist?! Jaz ne verujem v peklenski ogenj in žveplo; ali v trenutkih, kakršen je ta, obžalujem, da sem brezveren. Ne, v trenutkih, kakršen je ta, sem vernik. Mora biti pekel, ker drugega primernega mesta ni nikjer, ki bi vam bil v dostojno kazen, dostojen vašemu zločinu. Dokler boste vi in vam enaki živeli, je na svetu življenjska potreba, da eksistira pekel.«

Pri vhodih je nastalo vrvenje. Ernst, predsednik in vsi poslanci se ozrejo.

»Zakaj ne pokličete svojih vojakov, gospod predsednik, in jim ukažete, da store svoje delo?« vpraša Ernst. »Tako boste hitro izvedli svoj načrt.«

»Imamo druge načrte,« je bil odgovor. »Zato so vojaki tu.«

»Slutim tiste načrte,« se posmehuje Ernst. »Zavratni umor ali takega nekaj.«

Ko je bila izgovorjena beseda »zavratni umor«, je kričanje izbruhnilo zopet. Ernst si ni mogel pridobiti posluha, ali ostal je na svojem mestu in čakal na pavzo. In tedaj se je zgodilo. Z galerije nisem mogla druzega videti, kakor da se je zabliskalo. Eksplozije nisem mogla videti, slišala pa sem njeno grmenje. Videla sem, kako je Ernst, obdan z gostim dimom, omahnil in padel in kako so vojaki pridrli v dvorano. Njegovi sodrugi so planili po koncu, besni in sposobni za vsako reč. Ali Ernst se je oprijel in dvignil roke, da dobi posluh.

»To je komplot,« je zvenel njegov glas v svarilo sodrugom. »Ne podvzemajte ničesar, drugače ste zgubljeni.«

Nato je počasi omahnil in vojaki so bili pri njemu. V naslednjem trenutku so vojaki izpraznili galerijo in ničesar več nisem videla.

Akoravno je bil moj mož, me niso pustili k njemu. Ko sem povedala, kdo sem, sem bila takoj aretirana. In v tistem času so bili vsi kongresisti, ki so bili v Washingtonu, aretirani, med njimi celo nesrečni Simpson, ki je ležal v hotelu, bolan na tifusu.

Sodnijsko postopanje je bilo kratko in jasno. Ljudje so bili obsojeni. Čudež, da Ernst ni bil usmrčen. Oligarhija je tu storila težko in drago napako. Ali v tistih dneh je bila oligarhija preveč samozavestna. Bila je pijana uspeha in niti sanjalo se ji ni, da je v tej peščici junakov moč in energija, ki je potresala temelje oligarhije. Jutri, ako izbruhne velika revolucija in bo po vsem svetu odmeval korak milijonov, bo zvedela oligarhija, ali prepozno, kako mogočno se je razrastla ta peščica junakov.

Celo revolucijonarka, in sicer takšna, ki je bila posvečena v vse upe in bojazni in tajne načrte revolucijonarjev, lahko, kakor malokdo, zavrnem vse očitke in obdolžitve, da smo mi, socijalisti, krivi za bombni atentat v Kongresu. In izjavljam kratko in jasno, brez vsakih okolščin, brez vsakega kolebanja ali dvoma, da socijalisti niso pri tem atentatu imeli svojih rok niti v Kongresu, niti izven Kongresa. Kdo je vrgel bombo, ne vemo, ali to vemo prav gotovo, da je mi nismo.

Od druge strani pa je upravičena sumnja, da je »Železna peta« odgovorna za atentat. Tega sicer ne moremo dokazati. Naš sum sloni na okolščinah. Ali sledeče nam je poznano. Državni detektivi so javili predsedniku Kongresa, da se hočejo socijalistični kongresisti poslužiti terorističnih taktike in da so že določili dan za to. In ta dan je bil ravno tisti dan, ko je bila vržena bomba. Zato so bile tam nastavljene čete. Ker nismo ničesar vedeli o bombi in ker je ta v resnici eksplodirala in ker so se oblasti že v naprej za to eksplozijo pripravile, je sum upravičen, da je za to vedela »Železna peta«. Nadalje trdimo, da je izgredov kriva »Železna peta« in da je ona te izgrede pripravila in jih začela z namenom, zvrniti krivdo na nas in nas tako uničiti.

Dnevne novice.

Vedno jezični Radić se je včeraj vračal iz Geneve skozi Ljubljano v Zagreb. Zapovedali so mu naj v Genevi raje molči, da ne bo zopet sporov, blamaž in tožb in tega se je sedaj skoro v celoti držal. Le enkrat je bleknil in še takrat jo je polomil, ko je obljubil korespondentu dunajske »Freie Presse«, da dobe Madžari po prijateljstvu, ki ga bo Ninčić z Madžari čimprej sklenil, prosto pot na morje. Sedaj se pa oglašajo naši meščanski politiki, da ga ni v to nihče pooblastil in da bo delegacija zato v parlamentu odgovarjala. Med tem se je pa že zvedelo, da misli tudi Ninčić na tako kupčijo z Madžarsko in sicer nameravajo proglasiti Sušak za svobodno luko. Za slučaj, da se to izvede, bo s tem prizadjan hrvaški politiki največji udarec, ki se je doslej v svoji gospodarski in politični rivaliteti razlikovala od srbskih politikov največ v tem, da si žele Hrvati in Slovenci razširjenja prekomorskega prometa na Jadranskem morju, Srbi pa na jugu — v Saloniki. V tem slučaju bi zopet prodrla brez vseh težkoč in brez vsakega odpora Pašićeva velesrbska koncepcija, ob sodelovanju Radičeve stranke, ki pravi: čim dalje proč od Jadrana na jug, tem bolje za nas. Drugo polomijo, ki jo ima tudi Radić na vesti in ki je bila po našem mnenju dogovorjena med našo delegacijo v Ženevi, je povzročil dr. Laza Marković s svojim neumnim napadom nad Nemčijo v »Revue de Geneve« v času ko je bila meščanska Nemčija sprejeta v Zvezo narodov. Tista stvar nam je prinesla veliko blamažo in krivda zadene tudi tukaj Radića. Tako nam je Radić sedaj tudi s svojimi zunanjepolitičnimi sposobnostmi poskrbel v svetu obilo ugleda...

Kako pobijajo pri nas brezposelnost. Alkohol, ki se ga v Sloveniji zaužije neizmerno veliko, povzroča grozne posledice. Vse porotne obravnave so živa slika alkoholnega nagnjenja slovenskega naroda. Večina umorov, ubojev, pretepov, goljufij in požigov se izvrši v opojnem stanju in skoro vsi delinkventi se nekam samozavestno na tako svoje opojno stanje izgovarjajo, ki naj potem oprosti najgrši zločin, ker se je izvršil v podzavestnem stanju. Ti ljudje pridejo potem navadno v kaznilnico ali v jetnišnico za nekaj mesecev, često pa tudi za več let. Ni čuda tedaj, da so jetnišnice vedno natlačeno polne. In sedaj pride pa kaznilniška uprava, ki zaposli vse te ljudi pri produktivnem delu. Nešteto jih gre dnevno na delo na razna veleposestva, v industrije itd. Na ta način se odjeda kruh poštenemu in delavoljnemu delavcu, ki se ga spravlja v lakoto in obup, kar često povzroči, da pojde tudi ta človek v svoji največji bedi krasti in ga nato zadene ista usoda v zaporu kot ostale jetnike. Potem je tudi zanj rešeno vprašanje brezposelnosti.

Slavenska banka je zašla v hudo finančno krizo in zagrebško sodišče je otvorilo predstečajno postopanje, da se ugotove njena pasiva in eventualna aktiva. Ta banka je bila še pred leti ugleden zavod, za katerega se je marsikatera stranka in kapitalistična skupina hudo tepla. Slednjič je prišla v posest »Länderbanke« in TPD. Sedaj je v razvalinah. O stvari bomo še pisali. Menda se skuša najti še vedno izhod potom fuzije z ljubljansko Kreditno banko. Bilo kakorkoli, bojimo se, da bodo trpeli škodo zopet le mali hranilci, težki kapitalisti pa bodo svoje kapitale rešili.

Grozna slika stanovanjske bede v Zagrebu. V nedeljo se je vršilo v Zagrebu veliko protestno zborovanje najemnikov, proti nameravani ukinitvi stanovanjske zaščite. Kako velika je stanovanjska beda v Zagrebu, je razvidno iz tega, da leži pri stanovanjskem sodišču 1297 odpovedi, pri okrožnem sodišču pa 1500. Temu nasproti je vloženih 3500 prošenj za dodelitev stanovanja. Zagrebška stanovanja so podobna ljubljanskim in mariborskim in zato silno nezdrava. **3900 ljudi umrje v Zagrebu letno na tuberkulozi, povzročeni vsled nezdravih stanovanj.** V posebni resoluciji so najemniki protestirali proti plačevanju stanarine v zlati veljavi, ker tudi delavci in nameščenci ne dobe svojih plač v zlati veljavi. — To je žalostna slika naše kapitalistične socialne politike, ki spravlja v tisočih svoje državljane iz tega sveta. Ob tej priliki opozarjamo vse ljubljanske, mariborske in celjske najemnike na protestne shode in demonstracije, ki jih prirede naše strokovne organizacije po vsej Sloveniji. **Najprej zahtevamo boljše plače, šele potem bomo plačali višjo najemnino.** To je bojni klic vseh najemnikov.

Velik železničarski shod v Zagrebu. V nedeljo se je vršil v Zagrebu sijajno obiskan shod naših železničarjev, na katerem je govoril glavni tajnik Ujedinjenega Saveza železničarjev s. Stanko iz Ljubljane, ki je v svojem govoru opozarjal na težak položaj naših transportnih delavcev. Naša po strankarsko političnih vplivih popolnoma desorganizirana železničarska uprava ogroža naš promet od ure do ure. Od 17.000 železničarjev jih je samo 5000 organiziranih in ravno to dejstvo omogočuje vladi njeno pogubonosno delo. Sprejeta je bila h koncu cela vrsta ostrih resolucij. Med našimi železničarji se je jelo gibati. Zlasti sedaj je upati na uspeh, ko se zedinjenje dela iz Slovenije na jug in ne narobe kot vedno doslej.

Javna varnost. Minister notranjih del je sklical posebno konferenco o organizaciji, odnosno reorganizaciji javne varnosti. Konference so se udeležili vsi načelniki notranjega ministrstva. Kaj je dalo povod za to konferenco in kje je javna varnost slaba, odnosno najslabša, še ni jasno, vendar se mi vidi čudno, da se sklicujejo konference s vprašanjem javne varnosti baš v času, ko se znano izborno organizacijo javne varnosti na vseh krajih države, zlasti pa v južnih, tako glasno hvali.

Novi občinski zakon. Iz vladnih krogov javljajo, da bo skoraj sprejet nov občinski zakon, ki bo veljal za vso državo. O tem novem zakonu se je že veliko pisalo, in se ga je že večkrat naznanjalo in obljubljalo, pa ga le ni bilo od nikoder. Sedaj pa pravijo, da je stvar gotova. Maksimoviću se namreč stvar naenkrat zelo mudi, ker bi rad, da bi se koj po sprejetju novega občinskega zakona razpisale občinske volitve po celi državi, torej tudi v Belgradu. V tem tiči konjsko kopito. Za ceno, da si spet in čimprej pribore belgrajsko občino, so radikali pripravljeni, donesti enotni občinski zakon in razpisati nove občinske volitve. No, pa bomo kmalu videli, če je res tako.

Zakon o davčnem izenačenju je že spet na visokem morju in vse kaže, da ne bo prijadral kmalu do parlamenta. Državni podtajnik v ministrstvu financ je namreč izjavil, da se ni moglo novi davčni zakon dati na dnevni red skupščinskega zasedanja, ker še nihče ne ve, kedaj bo načrt zakona pravzaprav gotov! Taka je torej sedaj stvar s tem famoznim novim davčnim zakonom, s katerim se neprestano tolaži razjarjene davkoplačevalce.

Aca Stanojević, radikalni prvak, ki se pojavlja v Belgradu ob vsaki hujši krizi v vladi, odnosno v radikalni stranki, je konsultovanje in »razgovore« z radikalnimi veljaki nenadno zaključil in se vrnil domov. Pravijo, da je bil pri odhodu silno rezerviran. Znači, da ni vedel, kaj bi pravzaprav rekel. Saj je položaj res tak, da je najpametnejše molčati. Zlasti dokler ne bo Pašić sam povedal, kaj se more povedati...

Seja radikalnega parlamentarnega kluba se bo vršila 5. oktobra v Belgradu. Pravijo, da bo ta seja odločilnega pomena za nadaljni razplet notranje situacije.

Na agitacijskem potovanju so političarji in večina ministrov — tako vsaj javljajo iz Belgrada. Nekaterim listom se zdi to čudno, nam pa ne. Ministri morajo tudi nekaj delati, in če nimajo v Belgradu nobenega posla, ker so naši notranji in zunanji politični, socialni in gospodarski problemi vsi do kraja in do poslednje podrobnosti urejeni, kam naj se naši srečni ministri dajo? Ali naj gredo spet na letovišče? Kaj še. Na agitacijo jo mahnejo modrijani, da bo nekaj spremembe. Prav imajo. Saj vendar niso oni krivi, če nimajo nujnejšega dela.

Češki parlamentarci obiščejo Jugoslavijo, od Slovenije do Beograda. V Beogradu se bo ob tej priliki vršila slovesna predstava narodne skupščine, ki jo bo Uzunović sklical na posebno zasedanje in nato takoj poslal spet domov. Če bi ne bilo čeških parlamentarcev k nam, bi sploh ne vedeli, da imamo tudi v Jugoslaviji svoj parlament. Menda je zato povabil Uzunović češke parlamentarce na sejo naše narodne skupščine, ker upa, da bodo vsaj oni glasovali za njegovo vlado, ko ga že nobena druga domača parlamentarna frakcija ne mara. Koristno je torej to potovanje čeških parlamentarcev k nam in zato: Pozdravljeni, mili gosti!

Matteotijev krvnik Dumini zopet aretiran. V nedeljo so fašistične oblasti v Rimu zaprle moža, ki je bil svoj čas udeležen pri Matteottijevem umoru. Ne morda vsled sokrivde, nego aretiran je bil radi tega, ker se je zameril Mussoliniju.

Samomori se množe dan na dan po vseh krajih države in v takem številu, da bi morala vsa javnost in tudi drugi poklicani činitelji posvetiti temu nesrečnemu pojavu vso pažnjo. V Zagrebu ne mine skoro dan, da ne bi zabeležili le enega ali več samomorov, istotako v Belgradu in drugod. Pade v oči, da se samomorilci navadno rekrutirajo le iz revnih slojev, in da žene nesrečne ljudi v smrt največ težka skrb in borba za obstanek. Samomori se množe zlasti zadnja leta, očividno vsled slabših in slabših gospodarskih razmer. Listi beležijo dan za dnem razne samomore, čitatelji naglo prečitajo te žalostne beležke, nihče se pa ne vpraša po vzrokih tega vedno številnejšega nasilnega romanja nesrečnih duš v večnost. Pa bi moralo biti vendar vsakemu očitno, da so temu krive v prvi vrsti naše neznosne in neurejene socialne razmere. Pa kaj to. Izgubili smo smisel za vrednosti in cilj človeškega življenja, kar je pač lahko razumljivo, ko pa vidimo, kako so naše vlade in kako je ves naš vladajoči razred izgubil smisel še za marsikaj drugega.

Parna kopel in kopel v vročem zraku v palači Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 20, se je otvorila v torek 21. t. m. Parna in kopel v vročem zraku do otvoritve celotnega fizikalnega zdravilišča je otvorjena razen ponedeljkov, nedelj in praznikov vsak delavnik od pol 15. do pol 19. ure in sicer ob sredah in petkih za ženske, ob torkih, četrtkih in sobotah za moške. Cena za parno kopel oziroma kopel v vročem zraku je za privatne posetnike Din 15.—, za člane Okrožnega urada in njih svojce pa Din 10. Dobe se tudi bloki za 10 kopeli po ceni Din 120. Pravico do znižane vstopnice morajo člani in svojci dokazati pri blagajni kopališča s potrdilom delodajalca. V naznačenih cenah je vključena tudi odškodnina za kopalno obleko in kopalno perilo. Čas kopanja je določen na eno uro, ako se ta čas prekorači, je pristojbino plačati iznova. Na razpolago je posebna slačilnica z ločenimi kabinami. Parna kopel in kopel v vročem zraku tvorita del fizikalnega zdravilišča Okrožnega urada, ki bo dostopno ne samo zavarovanim članom, temveč vsakemu privatnemu posetniku in ki bo otvorjeno v celoti začetkom meseca oktobra.

Strašno neurje je divjalo od ponedeljka popoldne do torka nad ljubljansko okolico in v Polhovgrajskem pogorju. Ogromne mase vode so naglo pridrle do Viča, Rožne doline, Trnovega in Barja. Glinščica in Gradaščica sta preplavili vso okolico, ki je bila kmalu do dva metra pod vodo. Prebivalci v najbolj ogroženih krajih so morali bežati iz hiš in se rešiti na železniškem nasipu. Voda je udrla v nizko stoječe hiše ter odnesla iz kleti in pritličnih prostorov živino, drva in pohištvo. Vodni pritisk je prebil zatvornico ob izlivu Gradaščice v Ljubljanico. Prebivalci v ogroženih krajih so utrpeli ogromno škodo, bilo je tudi nekaj človeških žrtev. Na cesti iz Viča je voda odnesla voz na katerem so bile 4 osebe, od katerih so tri utonile. Svoje žrtve je ta strašna povodenj verjetno zahtevala tudi drugod. Takega strašnega neurja ne pomnijo niti starejši ljudje. Nujno potrebna je izdatna pomoč za oškodovance. Hudi viharji so divjali tudi v Trstu, v Mariboru, v Zagrebu in v nekaterih drugih krajih Jugoslavije, vendar pa nikjer s tako silo, kakor nad ljubljansko okolico.

Iz delavskega sveta.

Amerika bo priznala sovjetsko Rusijo. Priznanje Unije socialističnih sovjetskih republik je korak bližje, ko se je izvedlo, da je ameriška vlada pripravljena govoriti z Rusijo o vprašanju dolgov. Da li bo sprejemu misije in iz tega sledeči konferenci sledilo tudi priznanje, uradnik ni mogel reči, dodal pa je, da državni department smatra vprašanje dolgov in odškodnine kot glavno in če je to vprašanje enkrat rešeno, bo kmalu sledilo vpostavljanje diplomatskih vezi z Rusijo. Ruska propaganda, katero je ameriška vlada smatrala za veliko zapreko, ne dela več napotja, je dejal uradnik. Veliki business v Wall streetu je začel pošiljati milijone dolarjev v sovjetsko Rusijo, ko dobiva razne koncesije. Mnogi ameriški podjetniki žele, da Združene države otvore diplomatsko zvezo z Moskvo. Preliminarna konferenca se bo ukvarjala le z dolgovi. Ruski dolgovi, državni in privatni, znašajo čez pol milijarde dolarjev. Edino jasno posojilo, ki ga je Amerika dala Kerenskijevi vladi v vsoti 192 milijonov dolarjev, znaša danes z obrestmi red 265, milijonov. Ameriški kapitalisti zahtevajo okrog 400 milijonov dolarjev odškodnine za konfiscirano in uničeno imetje v stari Rusiji. Ameriški bankirji in drugi investorji terjajo 86 milijonov dolarjev, kolikor so plačali za carske fonde. Dalje ima National City banka v New Yorku posojilo za 11 milijonov, Morganova kompanija pa 75 milijonov dolarjev.

V Siriji se še streljajo. Po več mesecih oboroženega premirja je druška vstaja zopet izbruhnila v Damasku. V krvavi praski je bilo nekaj Francozov ubitih.

Sedem delavcev ubitih v Budapešti. — Nova svilotkalnica v Budapešti, ki je bila komaj zgrajena, se je podrla in pokopala delavce. Sedem je bilo ubitih in 12 ranjenih. Med ubitimi je tudi delavka, ki je mati peterih otrok. Preiskava je odkrila, da so bile stene tovarne več kot en čevelj tanjše kakor pa zahteva zakon.

18 ubitih v železniški koliziji na Španskem. Osemnajst oseb je bilo ubitih, ko sta kolidirala dva vlaka na progi med Tortoso in Barcelono.

Kongres ameriškega zadružništva. Peti kongres Ameriške Zadružne Lige se bo vršil dne 4., 5. in 6. novembra v Minneapolisu, Minnesota. V Minneapolisu je dom največje in najbolj uspevajoče delavske kooperative v Zedinjenih državah. Imenuje se Franklin Cooperative Creamery Association in se peča z distribucijo mleka, masla, sira, sladoleda itd. V tem letu beleži že tri in pol milijona dolarjev prometa. Kongresa se udeleže zastopniki ameriških zadrug iz vseh krajev dežele. Zastopane bodo delavske in farmarske zadruge.

Med drugim se bo kongres pečal tudi s sledečimi vprašanji:

»Ali naj zadruge ustanove kooperativno zavarovalno družbo.«

»Ali naj zadruge ustanove veliko zadružno banko.«

»Kakšni bi bili idealni odnošaji med delavskim in kooperativnim gibanjem.«

»Kakšni bi morali biti odnošaji med organizacijami farmarjev in kooperativnim gibanjem konsumentov.«

Ameriška kooperativna liga ima svoj urad v New Yorku. Izmed narodnostnih skupin so v nji najjačje zastopani Finci.

Kupite Ipar

nogavice s žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ"

da se prepričate, kako en par traja kakor štirje pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah. Nogavice brez žiga „ključ" so ponarejene. 93-a V

Maribor.

Iz socialistične veselice . . . »Tabor« piše, da so neki tolovaji na Tržaški cesti napadli dva delavca, skušali udreti v njuna stanovanja, razbili neke šipe itd., in da so ti napadalci menda prihajali iz neke socialistične veselice in da je bil napad očividno že na tej veselici organiziran. Kako, da se je napad pripravljal ravno na socialistični veselici, in na kateri, »Tabor« ne pove; le tako pavšalno in mimogrede pove to, pa ne ve, da je tako natolcevanje silno poceni in silno neduhovito. Saj bi moralo biti končno tudi »Taboru« znano, da ne spada organiziranje napadov na posamezne osebe v socialistično prakso. Naj »Tabor« raje pove, kdo je umoril na orjunaški veselici v Hotinji vasi dotičnega kmeta!?

V zadnji občinski seji so gospodje blokaši prinesli prav sramežljivo, poročilo o bilanci mestne plinarne, ki izkazuje naravnost ogromen primanjkljaj, dasi se je to podjetje za časa prejšnjega občinskega sveta temeljito reorganiziralo in je sedaj opremljeno z najmodernejšimi napravami. Edino, kar se ni popolnoma uredilo, je omrežje. Obseg tega omrežja je bil preje silno velik, isti se je pa v zadnjih letih precej skrčil in se je s tem nekoliko omejilo izpuhavanje plina, katerega je velik odstotek vsled pokvarjenosti cevi, uhajal. Toda cevi, ki so še ostale, so tudi večinoma že doslužile in bi jih bilo treba izmenjati. To je prejšnji referent III. odseka vedno naglašal, toda cincarska gospoda ni hotela tega, ker bi to precej stalo. No, sedaj uhaja baje že **45 procentov plina.** Ampak umna gospoda z še bolj umnim županom na čelu, katerega zadnje čase skoraj v sleherni številki »Slovenec«, poveličuje, si ne zna pomagati. Zato se je poročilo o mestni plinarni tudi prineslo v tajno sejo, da ne bi javnost izvedela, da z blokaškim gospodarstvom pri mestni občini le ni tako, kakor ga zadnje čase slikajo. Cena plinu je že daleč nadvalorizirana, saj stane m³ Din 3 in smela pa bi biti, napram predvojnim cenam največ Din 2.20. Kaj pomaga najmodernejši način proizvajanja, če pa proizvajamo polovico za zrak. Zato pa kupujemo inozemski premog! Tu nič ne pomaga, če imamo dobrega ravnatelja. Ravnatelj poda od časa do časa strokovnjaško poročilo, ki se glasi: cevi so od rje izjedene ter puščajo. Bilo bi jih treba izmenjati. Toda, ker pa to ni privatno podjetje, zato se ga sabotira. Gospoda zna gospodariti samo s svojim, zato se je že enkrat bavila s projektom prodaje! Za tisto množino plina ki leto za letom uhaja in kuži zrak, bi se bilo že davno lahko novo omrežje nabavilo in plinarna bi bila za mnogo časa urejena, konsumenti pa bi lahko pričakovali znižanje cen. Kaj pravite gospod župan?

Gospod bog ni posebno naklonjen našemu obč. bloku. Blokaška gospoda je v petkovi seji proslulega mestnega sveta sklenila, da napravi danes v torek, poskusni izlet z Lipoldovim avtotramvajem do — Celja. Gospod bog pa je poskrbel, da ne bo prašilo, toda pozabil je pipo zapreti in tako je tega škropljenja malo preveč. To pa je vsekakor smola. Toda kaj hočemo: smola spremlja našega gosp. župana na vseh potih!

Pri mariborski borzi dela dobijo delo: 4 mizarji, 1 sedlar, 3 zidarji, 1 zidar (stalno mesto), 1 lovec, 3 trgovski potniki, 1 soboslikar, 1 klepar (dobra moč) 3 sodarji, 3 vajenci pekovske obrti, 2 vajenca mizarske obrti in 1 vajenec trgovske stroke.

Natančno poročilo o zadnji občinski seji priobčimo prihodnjič.

Veliko vinsko trgatev priredi Splošna delavska zveza dne 10. oktobra v Ljudskem domu. Opozarjamo že danes na to.

Trbovlje.

»Slovenec« se huduje na shode, ki jih sklicuje Zveza rudarjev Jugoslavije radi krivic, ki se godijo od strani TPD rudarjem, in lažnjivo obrekuje vsakega, ki ne trobi v rog SLS.

Pretečeni teden je sklicala Zveza rudarjev v revirjih shode. Na shodih je poročala komisija, ki je v Beogradu intervenirala, pa so ministri vzkliknili: »Čudno se nam zdi, da se v revirjih nič ne ve o tem, da stoji vlada s TPD radi pocenitve premoga v ostrem konfliktu in še bolj se čudimo, da slovenska javnost ni bila informirana o sporu med vlado in TPD, ki vendar ni nikaka tajnost. Spor obstoja že nad tri mesece med vlado in kartelom privatnih rudnikov. Če slovenska javnost tega ni vedela, je to znak, **da se slovenski poslanci niso brigali!**«

Ko je delegacija ministre opozorila, da bo skušala TPD sedaj vso breme naložiti delavcem in sicer s tem, da jim bo skrajšala že itak nezadostne plače ter skušala tudi delovni čas podaljšati, kar bi bilo protizakonito, so ministri odgovorili: »To je zadeva delavcev samih.«

To poročilo je potrdil na shodu delegat klerikalne stranke, klerikalni tajnik g. Flisek sam.

Z ozirom na izvajanje poročevalcev, je sodr. Sitter opozoril udeležence shoda na izjave ministrov ter omenil, da je celi štab slovenskih poslancev v Beogradu iz poročila poročevalcev pa je razvidno, da se ti poslanci niso dovolj brigali. Tudi temu je pritrdil klerikalni tajnik g. Flisek.

O potrditvi občinskega odbora ali župana se na shodu niti besedice ni govorilo. Resnicoljubni »Slovenec« pa se je obregnil v sodruga Sitterja, češ da je nevoljen, ker ga oblast do danes še ni potrdila županom.

»Slovencu« in SLS naj bo povedano, da socialistična stranka ne potrebuje nikake klerikalne pomoči, pač pa je do zadnjega delavca vsak prepričan, da je ravno klerikalna stranka tista, ki se trudi čimdalje obdržati v delavskih centrih gerentske sosvete. Saj ji je vendar gerentstvo jako priljubljeno ne samo v Trbovljah, temveč tudi v Zagorju, kjer so klerikalci v gerentskem sosvetu preprečili kulturni napredek s tem, da so onemogočili dozidanje stavbe meščanske šole, in se je na željo klerikalcev tudi v Zagorju razpustil občinski odbor. Ker delavstvo prav dobro ve, da je ravno klerikalna stranka nasprotna vsaki delavski pridobitvi, je doživela pri preteklih občinskih volitvah v Trbovljah najhujši poraz.

Iz Mežiške doline.

S tem, da je delavstvo po prevratu prevzelo najvažnejše občine v naši dolini v svoje roke, se je pričela pri nas tudi nova doba splošnega gospodarskega napredka, ki je viden na vseh poljih občinske uprave. Pri letošnjih občinskih volitvah si je delavstvo, kljub splošni razdvojenosti znalo ohraniti glavne občine v svojih rokah, škoda le, da je izgubilo največjo občino Prevalje. V onih občinah pa, kjer je ostalo delavstvo gospodar, se nadaljuje z vso vnemo z izvajanjem komunalnega gospodarstva. Dela in nalog je mnogo, ker so prejšnji stari, predprevratni nemškonacijonalni občinski odbori zanemarjali vsako delo za napredek. V prejšnjih občinskih zastopih so gospodarili zastopniki industrijskega in fevdalnega kapitala in je zanemarjena občinska uprava odgovarjala žepom teh mogotcev. Jasno je, da je tudi politična oblast bila takrat solidarna s takim občinskim gospodarstvom.

Po prevratu, ko smo dobili narodno vlado, bi človek mislil, da se bo razmerje med kapitalističnimi krogi, ki so ostali isti kakor preje, torej večinoma inozemski in drugonarodni in med vladnimi krogi kaj spremenilo. Toda varali smo se. Javnosti je znano, kake zapreke, da se stavijo na pr. občini Mežica pri izvajanju njenih občinskih načrtov, kako se z gotove strani ščiti inozemski kapital pred domačimi, vsesplošnimi, torej državnimi interesi. Ko bi človek že mislil, da bo pri gotovih krogih zmagala razsodnost nad gospodarsko odvisnostjo, toda zaman vidimo, da temu ne bo konec. Beležiti moramo sledeče, nerazumljivo postopanje politične oblasti na Prevaljah. Srezko poglavarstvo na Prevaljah je namreč potom orožništva v Guštanju odvzelo potne liste občinskih odbornikov Josipa Borštnerja in Kuhar Lovreta. Par dni preje je bila pri njiju izvršena hišna preiskava, seve brez zaželjenega rezultata. To je zopet stvar zase, bolj zanimiva je zadeva odvzema potnih listov. Občina Guštanj si je pri volitvah letos sestavila komunalni program, ki gotovim krogom nikakor ni prijeten in so se že pri volitvah krčevito borili proti njemu. Da se lahko pri predstoječem proračunu za leto 1927 vpošteva pravilno davčno razmerje napram predvojni dobi je poslala občina s. Borštnerja v Pliberk v Avstrijo, da dobi pri tamkajšnjem davčnem uradu reparticije občinskih doklad za leto 1913. Davčni urad pa se je med tem preselil iz Pliberka v Velikovec in Borštner ni mogel tamkaj ničesar opraviti. Odšel bi bil čez par dni v Velikovec, toda dva dni po potovanju v Pliberk mu je bil odvzet potni list. Imenovana sta takoj po odvzemu potnih listov odšla na srezko poglavarstvo vprašati, zakaj tu pravzaprav gre, pa nista zvedela ničesar. Niso nam znani motivi tega postopanja, toda ne moremo se znebiti utisa, da se hoče preprečiti že koj v začetku izvajanje dobro zamišljenega komunalnega programa občine Guštanj in sicer zidava sirotišnice, za katero se že delajo priprave. Ljudi, kateri so znani kot inicijatorji načrtov, se hoče menda deklarirati kot komuniste, ker je znano, da se na ta način dandanes najlažje znebiš neprijetnih ljudi. 1. Zakaj je bil s. Borštnerju odvzet potni list? Ali se ni hotelo s tem preprečiti dokazov na podlagi številk, da gotovi ljudje plačajo danes veliko manj občinskih doklad kakor pred vojno. Komunist naj bi bil s. Borštner, ki je okrožni tajnik SSJ na Prevaljah in je to znano tudi oblasti. SSJ vendar ni tako neumna, da bi imela za tajnika kakega komunista. Komunistično rovarenje podtikajo L. Kuharju, pa vendar vsak pozna njegovo delovanje in prezaposlenost v zadružništvu in drugih javnih kulturnih korporacijah in poleg tega tudi vsak ve, da mož deluje tudi literarno, tako da za kake politične ekstravagance nima niti časa in se sploh politično že več let ne udejstvuje. Ako pa menijo gotovi krogi, da je delo na gospodarskem ali kulturnem polju, politika, potem so si proglasili sami obznano nad svojimi možgani.

Vsa ta znamenja kažejo, da imamo pričakovati med socialističnim delavstvom pri nas, v znamenju preprečevanja uspešnega občinskega dela za dobrobit ljudstva, novih preganjanj s tem da se bo ljudi proglašalo za komuniste, ker je to najenostavnejše sredstvo. Toda zaradi tega naj delavski razred na svoji poti ne kloni, naj dela naprej in naj pokaže enkrat s svojim delom, da se je zavedal nalog socialističnega občinskega programa, ki je program širokih ljudskih mas, že takrat, ko je gotove kroge, ki bi bili poklicani, da to delo podpirajo, obdajala egiptovska tema.

KINO „DIANA“ STUDENCI

od srede, 29. septembra do vključno petka, 1. oktobra se predvaja krasno inscenirana komedija

Izmenjena zaročenka

v 6. činih. V glavnih vlogah Bruno Kastner, Dimira Jacobini, Vivian Gibson in Herman Picha.

Od 2. do vključno 5. oktobra 1926

Pat in Patachon:

Poletje? Solnce in dijaki

Studenci pri Mariboru.

Dne 9. septembra 1926 se je vršila pri nas dvaindvajseta redna občinska seja. Po konštatiranju sklepčnosti, je župan otvoril sejo, nakar se je zapisnik zadnje seje z manjšimi popravki odobril. Pri 3. točki dnevnega reda je v imenu socialističnega kluba predlagal občinski svetnik sodrug Pušnik, da naj zgradi občina večjo stanovanjsko hišo in s tem olajša vsaj nekoliko dan za dnevom neznosnejšo stanovanjsko bedo. Enoglasno se je sklenilo, da se pooblasti stavbni odsek, kateremu sta dodeljena še dva odbornika, da pripravi vse potrebno za to zgradbo, načrte itd., nakar se naj skliče izvanredna občinska seja, ki bo definitivno sklepala o tem. Čeprav so mišljenja o obliki, o nabavi sredstev še zelo različna, vendar smemo sedaj računati, da bo stavba do prihodnje spomladi gotova. Nadalje je predlagal občinski svetnik sodrug Leskošek, naj se občina, oziroma gradbeni odsek strogo drži sklepa občinskega odbora od dne 6. novembra 1924 in naj pod nobenim pogojem ne dovoli, da bi se stanovanja spreminjala v obrtne prostore, dokler traja stanovanjska beda. Odbornik Supan je kot predsednik ubožnega odseka poročal o sklepu odseka in predlagal, da se vdovi V. in K. sprejmeta o občinsko oskrbo, kar se je enoglasno vzelo na znanje. Prošnja branjarja G. za popustitev 50-odstotne trošarine na vino in pivo se je odklonila. Nato se je vršila tajna seja, ne kateri sta se ugodno rešili dve prošnji za sprejem v domovinsko zvezo in ona zagotovila. Razpravljalo se je nadalje tudi o stanju občinske trošarine in konštatiralo, da so se razmere nekoliko izboljšale.

Lesce.

Podružnica »Svobode« v Lescah priredi dne 3. oktobra 1926 v prostorih pri Katrineku ob 3. uri popoldan vinsko trgatev, združeno s šaljivo pošto, plesom in prosto zabavo. Na mnogobrojni obisk vabimo vse sodružice, sodruge in prijatelje zabave, da pridejo trgat dobro dolenjsko grozdje. — Odbor.

Šport.

Pričetek jesen. nogom. tekem.

Prošlo nedeljo so se pričele v Ljubljani odigravati prvenstvene nogometne tekme ter je na ta dan nastopilo pet parov. V splošnem ni bilo nikakih presenečenj, le pri drugorazrednih klubih je nepričakovano in nezasluženo odnesla zmago SK Reka.

ASK Primorje : HŠK Derby (Zagreb) 6 : 3. V nedeljo je gostoval v Ljubljani prvič zagrebški Derby, najmlajši prvorazredni klub, ki pa je že takoj ob svojem vstopu v prvi razred dokazal, da je nasprotnik, ki se ga mora upoštevati. Dosegel je proti vodilnim zagrebškim klubom lepe rezultate, med drugim je premagal tudi znano zagrebško Concordijo s 4 : 0. — Zagrebčani so pričeli takoj z ostrimi napadi in uvedli peklenski tempo, kar je domačine precej osupnilo. Že v 5 minuti se je posrečilo gostom zabiti vodilni gol. Za tem so se akademiki znašli. Prevzeli so igro v svoje roke ter neprestano napadali nasprotnikova vrata. Tekom 40 minut so zabili 6 golov, gostje pa le še 1. — V drugi polovici igre so domačini precej popustili, ker niso vzdržali ostro diktiranega tempa, tako da so mogli gostje zabiti še 1 gol. — Ugajal je pri Zagrebčanih vodja napada, reprezentativni centerfor, Leinert, obe zvezi ter v drugi polovici obramba. Pri domačih je bila dobra napadalna vrsta v prvem delu igre, v drugi polovici se je izkazala obramba. — Sodil je dobro g. Fink, ki je gostom več napak spregledal.

Delavske nogom. tekme z Nemčijo. Odbor delavske telovadne športne zveze je naslovil na dunajski nogometni savez dopis, s katerim najtopleje pozdravlja ločitev v avstrijski nogometni zvezi. Istočasno predlaga skupno konferenco, kjer naj bi se med drugim tudi sklepalo o meddržavnih nogometnih tekmah med Avstrijo in Nemčijo, ki naj bi jih odigrale reprezentance delavskih nogometnih zvez obeh držav. Tekme se bodo pričele skoro gotovo prihodnje leto.

Zopetna preplava kanala. Sedaj se skoro vsak teden javlja o novih plavačih, ki so si upali preplavati Rokavski zaliv.

Veliki štafetni tek Celovec—Lipsko. Ob priliki otvoritve zvezne šole bodo delavski športniki prinesli otvoritelcem osebno pozdrave avstrijskih delavskih športnikov in sicer potem, ko bodo pretekli polovico Evrope. Štafeta je nastopila svoj tek v Celovcu dne 17. t. m. ob 10.26 uri. Doslej je šlo na potu vse v redu.

Rusija — Avstrija. V svrho definitivne postave reprezentance avstrijske delavske nogometne zveze, ki bo v doglednem času nastopila proti reprezentanci Rusije, se je odigrala na Dunaju v soboto 18. t. m. trening-tekma med dvema teamoma.

Tiskar: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavnik: Albin Hrovatin, ravnatelj v Mariboru. — Glavni in odgovorni urednik: Josip Ošlak v Mariboru. — Izdajatelj: Pokrajinsko načelstvo SSJ za Slovenijo, predstavnik: Josip Ošlak v Mariboru.